

Kedves Gyülekezet!

A kösziklára épített ház igehirdetési sorozatunk egy új szakaszához érkezünk Máté evangéliumának hatodik részében, amely a gyakorló keresztyén élet három területét járja körbe: az adakozást, az imádságot és a böjtöt. Egyik sem önmagában kerül kritika alá, hanem a mögöttük álló motivációval foglalkozik Jézus.

Mai igeszakaszunk Krisztust követő életünk egyik kulcskérdésével foglalkozik: az imádsággal, pontosabban az imádkozó ember szívével. Sok örömünk és sok kihívásunk van az imádság területén, akár régóta vagyunk keresztyének, akár frissen szántuk oda magunkat Jézus követésére, mindannyiunknak vannak örömteljes és nehéz tapasztalatai is.

Nézzük meg most együtt, hogy milyen céltévesztettségei voltak az imádság gyakorlása során a Jézus korabeli vallásos embereknek, hogyan jelenhet ez meg napjainkban és milyen imádságra biztatja Jézus tanítványait?

Megdöbbenő, hogy itt Jézus nem a hitetleneknek beszél, hanem vallásgyakorló, templomba járó zsidóknak. Amikor Jézus megfeddi a zsinagógákban és az utcasarkokon imádkozókat, akkor azt, az imádság céltévesztettsége miatt teszi. A zsidók nem kötötték kultikus helyhez az imádságot, ezért tulajdonképpen bárhol gyakorolhatták a reggeli, déli imára és esti imákat. Mivel az ima ideje órára pontosan nem volt meghatározva, mint például az iszlámban, hanem egyszerűen csak egy bizonyos időn belül kellett azt elvégezni, ezért előfordult, hogy némelyeket útközben ért az imaidó. Ezért voltak olyanok, akik utcasarkokon, kereszteződésekben álltak meg - és lehet kezdetben még kevésbé, de a népszerűséget tapasztalva a kísértés egyre erősebbé válva gyakorlattá alakult és tudatosan - magukra vonták a figyelmet, hogy lássák őket az emberek. Az a görög szó, ami itt szerepel, nemcsak azt jelenti, hogy valami vagy valaki a szem számára láthatóvá válik, hanem azt is, hogy mutat, feltűnik. Jól visszaadja ezt egy másik bibliafordítás, amikor ezt a verset így fordítja: „Amikor imádkoztok, ne tegyetek úgy, mint a képmutatók, akik az emberek szeme láttára szeretnek imádkozni a zsinagógában meg az utcasarkon, hogy mutogassák magukat!”. Egyre közelebb kerülünk ahhoz, hogy miben lettek ezek az imádkozó emberek céltévesztetté: abban, hogy kikerült Isten az imádságuk középpontjából és maguk kerültek be oda. Jézus leleplezi szívük mozgatórugóját: az imádságot – melynek alaptermészete nevében is benne van magyar imádság szavunk szótövében, hogy imád, imádás – nem az Istennek adják, hanem maguknak. Azt mondja rájuk Jézus, hogy képmutatók. Maga a szó a görög irodalomból, színművészetből származik, hiszen a színészek a görög színházakban valóban egy álarcot tettek arcuk elé, szó szerint egy előre megfestett képet mutattak a közönség felé, az eljátszani kívánt karakter képét. Jézus tisztán látta, hogy azzal, hogy ezek az imádkozók a környezetük tetszését keresik, nem tesznek mást, mint a görög színészek: csak eljátsszák az adakozás és az imádság mozdulatait a kívánt cél érdekében. Ezáltal cselekedtük Isten előtt valóban csak egy színjáték lesz az emberek színházában, ahol a jutalom maga a közönség elismerése lesz, de Őtőle távol marad. Jézus nem a nyilvános imádságot ítéli meg – mielőtt sokan felsóhajtának, hogy végre nem kell többet hangosan imádkoznom a gyülekezetben -, hanem azt a céltévesztettséget, ami az imádság mögött áll, ami a mások előtt való tetszelgés, aminek már semmi köze az Istennel való párbeszédhez, élő kapcsolathoz, hanem az ember image-építéséről, megeléghetetlen egojáról szól.

Kedves Testvérek! Isten Szentlelke által újjá szeretné szülni a Vele való kapcsolatunkat, az imádságainkat! Nem tudom, hogy melyik házicsoport, hogy tudott ezzel az igeszakasszal foglalkozni, de mi magunk azt tapasztaltuk a házicsoportban,

hogyan nehéz leengedni ezt az üzenetet a szívünk mélyére. Mert nehezen szembesülünk azzal, hogy lehet, hogy imádkozó emberek vagyunk, de az imádságaink célt tévesztenek. Azt gondoljuk, hogy velünk minden rendben, templomba járunk és buzgón közbenjárunk másokért, nem állunk ki terekre imádkozni, hogy mások lássanak minket. De lehet, hogy az mégis ismerős számunkra, hogy a házicsoporthoz vagy imaközösségben örömmel nyugtázzuk, hogy nekünk sikerült a legkerekesebb mondatokkal imádkozni. Lehet, hogy nem mondjuk ki, de belül tudjuk, hogy „mi jobban imádkozunk, kicsit szebben, mint a többiek”. Ha pedig még meg is dicsérnek érte, akkor lehet, hogy szavainkkal alázatosan visszautasítjuk a dicséretet, de belül örömmel tölt el, hogy mások nagyra értékelik az imánkat. Talán észre sem vesszük, hogy szép mondatainkat már nem az motiválja, hogy Isten öröme legyen, hogy Ő gyönyörködjön benne, hanem az, hogy a többieknél szebben, mélyebben, kifejezőbben imádkozzunk. Az imádságaink személyes alkotássá, „műremekekké válnak”. De nemcsak ekkor válhat az imádság ember-és önközpontúvá, hanem akkor is, amikor a másik oldalon vagyunk, és azt mondjuk: „én sosem fogok úgy imádkozni, mint XY” és belül csak emeljük, emeljük a falakat és szigeteljük el magunkat a másiktól. „Nekem ez úgysem megy”... Amikor így vagyunk jelen az imádságban, az ugyanúgy ön-és emberközpontú, mint amikor azt hisszük mi vagyunk az „ima-szuperman és ima-szuperwoman-ek”. Nincs már köze sem az imádáshoz, sem Istenhez. Elvész belőle az Istennel való mély szeretetkapcsolat, kiüresedik és az egész csak „egy játéktér lesz, ahol mi leszünk a szent képet mutatók – az az képmutatók -, a közönség pedig a másik ember” és a jutalomtaps az elismerés.

Nem mehetünk el Jézus leleplező szavai mellett szótlanul, Ő ma önvizsgálatra hív minket Szentlelke által! Vajon ki van az imádságaim középpontjában? Istennek kívánok tetszeni vagy embereknek? Imádkozom, vagy egy képet mutatok arról, hogy hogyan tudok, vagy hogyan nem tudok imádkozni? Ha mások tetszését keresem, milyen hiányt akarok betölteni emberi elismeréssel? Ha folyamatosan másokhoz mérem imáimat, vajon miért van szükségem mindig méregetésre? Adj meg nekünk az Úr kegyelméből, hogyha Ő arra hív, tartsunk bűnbánatot Őelőtte, és merjük levenni az ima-álarcainkat! Engedjük, hogy az Ő gyógyító szeretete beáradjon szívünknek azon mély rétegeibe, ahol sérült az önértékelésünk és az imádságainkból akarjuk meríteni az értékességünket vagy éppen a gyengének vélt imádságaink alapján erősítjük meg értéktelenségünket, hogy szívünk egyetlen fókuszja újra egyedül Isten szerető jelenléte legyen!

A Jézus korabeli zsidóság imaéletének egyik céltévesztettsége tehát a képmutató, mások tetszését kereső ima volt, a másik céltévesztettsége pedig a manipuláció volt. Jézus kritikája ismét nem a kietartó, hosszabb imádságokra irányult, hanem az olyan imádságokra, amelyekkel az emberek a terjengősséggel akarták Istent befolyásolni, cselekvésre bírni. Pogánynak nevezték akkoriban minden népet, amelyik nem tartozott a választott nép közé. Így legtöbbször ezek a népek igen vallásosak, isteneiket tisztelő, imádkozó emberek voltak. Akik igen találékonyan igyekeztek elérni azt imádságaikkal, amit szerettek volna. Jézus azt mondja róluk, hogy azt gondolták, hogy bőbeszédűségük miatt hallgatják őket meg isteneik. Bőbeszédűségük egyik célja az volt, hogy „kimerítsék az isteneiket”, és így végül rávegyék őket kéréseik teljesítésére. Másrészt a szószaporítás azért is történt, mert bizonytalanok voltak abban, hogy melyik istent kell megengyhíteni vagy melyikhez kell folyamodni, így minél többhöz és minél több szóval imádkoztak, annál nyugodtabbak lehettek az imádságuk hatékonysága felől. Illetve az istenek neveinek kimondása, hitük szerint mágikus erővel is bírt, mert ha valaki helyesen ejtette ki az istenség nevét, akkor úgy vélték, hogy hatalmas lesz az adott

istenség felett vagy hatalmat nyerhet az adott istenségtől. Számos ókori szöveg azt is alátámasztja, hogy amikor hosszasan imádkoztak a pogányok, azt azzal a céllal is tették, hogy emlékeztessék az istenséget a nekik járó szívességekre, mintha egy szerződéses kapcsolatban kötelességére emlékeztetnék a másik felet.

Mi húzódik tehát a pogányok hosszadalmas imádságaik mögött? Az, hogy kényük-kedvük szerint ugráltassák isteneiket. Imádkoznak, úgy tesznek, mintha tisztelnék isteneiket, de a tisztelet abban merül ki, hogy rá akarják venni őket arra, hogy kiszolgálják őket, ők maguk akarják irányítani isteneiket és minden áron kikényszeríteni azt, ami nekik jár. Csak zárójelben jegyzem meg, nem így működik vajon a 21. századi fogyasztói társadalom „nekem jár” embere? Mindenáron el akarja érné azt, ami neki jár. A pogányok, amikor isteneikhez imádkoztak, tulajdonképpen a manipuláció miatt, önmagukat helyezték isteneik helyébe. Úgy tettek, mintha isteneiket tisztelték volna, de valójában azt akarták, hogy ők legyenek isteneik istenei.

Ha az előbbi céltévesztettség nem ütött volna szíven minket, akkor ez most elkerülhetetlenül megtalál minket. Melyikünk ne akarta volna már imáival keresztül nyomni Istent a saját akaratát? Melyikünk nem imádkozott sosem még úgy, hogy kész tervet tesz le elé, hogy mit, mikor és hogyan cselekedjen? Vagy melyikünk ne akarta volna Istent szavaival és tetteivel meggyőzni, hogy cselekedjen végre az ügye érdekében? Manipuláció... Az értelmező kéziszótár azt mondja róla, hogy valamely ügy vagy üzlet lebonyolítása körül rendszeresen önző érdekből alkalmazott mesterkedés. Sosem mondanánk ki, rá sem látnánk erre a működésre, ha Jézus nem szembesítene vele, hogy ahogyan a pogányok imáikkal és tetteikkel manipulálni akarták isteneiket, úgy mi is szívünk önző működése miatt manipulálni akarjuk Istent. Bízom benne, hogy látjátok, érzitek, hogy nem azzal van a baj, ha Istenhez fordulunk életünk személyes kéréseivel. Bár csak egyre gyakrabban tennénk ezt! A Szentírás többször is felszólít a kitartó imádságra és kéri, hogy „minden gondunkat Őreá vessük, mert neki gondja van reánk”. A baj az ember hitetlen és isteni babérokra törő szívvel van. Amikor imádkozunk bár, de az irányítást nem vagyunk hajlandóak átengedni Istennek, meg sem hallgatjuk a véleményét, eszünk ágában sincs Őhöz igazodni, hanem Őt akarjuk különböző módon magunkhoz, akaratunkhoz igazítani. Eltűnik a párbeszéd, marad az „én”... Aztán, amikor nem úgy történik, ahogy mi elgondoltunk, haragosan fordítunk hátat Istennek, hogy nem is szeret eléggé minket. Engedjük, hogy Isten Szentlelke világosságra hozza szívünk manipulációs működéseit, hogy megtisztuljon a Vele való kapcsolatunk, hogy az Ő imádata és uralma megújulhasson, helyreállhasson az életünkben.

Nézzük meg végül, hogy milyen imádságra buzdítja Jézus tanítványait? Ha egy kifejezéssel szeretnénk összefoglalni, akkor azt mondanánk, hogy Istenre fókuszáló imádságra. A mások előtti tetszelgés helyett Istenre figyelés, a manipuláció helyett pedig Isten hatalmába vetett bizalomra.

Azzal, hogy Jézus arra hívja Övéit, hogy menjenek be a belső szobába és ajtójukat bezárva imádkozzanak, ki akarja szakítani tanítványait a helytelen fókuszú imából. Ha az ember másoknak akar tetszeni, akkor keresik a külső viszonypontot, ahonnan az elismert várhatja. Jézus ezt konkrét lépésekkel és fókusz áthelyezéssel orvosolja. A belső szoba, ahová az elvonulást javasolta Jézus, az egyterű ókori zsidó házaknak ez volt az egyetlen olyan helyisége, amelynek ajtaját be lehetett zárni. Tulajdonképpen egy kis kamra, afféle spájz volt, ahol az ételt, a szárított ételkészleteket tárolták. Nem azért javasolta Jézus, hogy a „spájzban tartsanak csendességet”, hogy egyúttal megoldják a felhalmozott ételkészlet drasztikus lecsökkenését. Hanem Jézus utat mutatott: „ha eddig úgy imádkoztál, hogy az emberek tetszéséből építetted meg magad, akkor most keress egy teljesen embermentes helyet, ahol csak te vagy és Isten, ahol egyedül csak az határoz

meg, hogy kicsoda Ő és mit mond neked!”. Az imádságaink akkor lesznek újra igazi imádságok, ha nem emberre tekintenek, nem méricskélnek, hanem egyedül Istenre néznek és ebből valóban imádás születhet. Ahol a jutalom nem az emberek elismerése (melyet az értékességével küszködő ember úgy is fekete lyukként nyel el), hanem a hiányainkat, sebeinket, torz működéseinket helyreállító Isten gyógyító jelenléte az igazi jutalom. Ez fog visszahatni majd a nyilvános imádságainkra! Az Isten előtt töltött, alázatos és csendes időben helyére kerül a szívünk, értékességünk, az imádság lényege. Vessük a szívünkbe, hogy az Isten szerinti kedves imádság egyszerre gyakorlatias és egyszerre lelki. Nem mondja azt Jézus, hogy „csak emeld fel szíved fókuszát Istenre, ne figyelj többé az emberekre”, hanem egymás után sorolja, hogy „menj be..., zárd be... és imádkozzál!” Egyszerre történik az emberi oldal – az az odaszánás félre tett időben, félre tett helyen imádságra – és az isteni oldal – vagyis jutalma van az imádságnak, Isten válaszol. A házicsoportunkon azt fogalmaztuk meg, hogy az imádságnak ez az emberi oldala mindig erőfeszítéssel jár és bizony munkás. A 20. század elején Fülöp szigeteken szolgáló amerikai misszionárius, Frank C. Laubach így írt az Istenre fókuszáló csendességek kapcsán: „Az *akaraterőről* van szó. Kényszerítem az elmém, hogy egyenesen Isten felé nyíljon. Várok, és határozott érzékenységgel figyelek. Az Úrra rögzítem figyelmem, ami alkalmanként hosszú kora reggeli órákat jelent. Elhatározom, hogy nem lépek ki az ágyból, amíg az Úrra irányított elmém meg nem érkezik hozzá. Talán kis idő múltán szokásommá lesz, kevesebb erőfeszítést igényelve... Nagyon egyszerű, annyira egyszerű, hogy egy gyermek is gyakorolhatná. Ez az egyszerű szokás csak az akarat szelíd befolyásolását követeli, nem többet, mint amit bárki könnyen megtehet. Amint a szokás rögzül, egyre könnyebbé válik. Az életet átalakítja menyországgá.” Ahogy a lekciónban olvastuk Isten a felé tett lépésre mindig lép: „közeledjtek az Istenhez és ő közeledni fog hozzátok”. Isten ránk akarja árasztani a Krisztusban nekünk adott minden kincsét, Neki elég minden nap csak egy kis lépés, amivel és amiben odaszánjuk magunkat követésére, imádatára és mellé teszi a maga mennyei lépéseit! Tegyük félre naponta 15 percet és azt tudatosan szánjuk oda: menjünk el egy elkülönített helyre, zárjunk ki minden zavaró tényezőt és Isten Szentlelkét hívva imádkozzunk!

Milyen imádságra buzdítja tehát Jézus tanítványait? Egyrészt mások iránti tetszelgés helyett Istenre fókuszáló imádságra, amelyhez konkrét lépések, emberi erőfeszítés is szükséges, hogy a hozzátartozó „jutalmat” megtapasztalhassuk. Másrészt pedig a manipuláció helyett bizalomra biztatja tanítványait. „Ne legyetek tehát hozzájuk hasonló, mert tudja a ti Atyátok, mire van szükségetek, még mielőtt kérnétek tőle”. Kálvin felteszi a kérdést: „Ha Isten előre tudja a szükségünket, miért van szükség arra, hogy kérjünk?” Így válaszol rá: „Nem azért imádkoznak a hívők, hogy Istent ismeretlen dolgokra figyelmeztessék, Őt kötelességére buzdítsák vagy késedelmeskedés esetén siettessék, hanem inkább azért, hogy önmagukat serkentsék Isten keresésére, az Ő ígéretei fölött való elmélkedéssel hitüket gyakorolják, és bajaikat az Ő ölébe rakva megkönnyebbüljenek: szóval, hogy imádságaikkal tanúságot tegyenek arról, hogy Tőle kell remélnünk és várnunk minden jót.” Nekünk nem kell megismertetni Istennel a szükségleteinket, hiszen Ő ismeri azokat. Hanem szükségleteinket látva, magunkat kell emlékeztetni Isten jelenlétére, az Őtőle való függésre. Hogy akkor is, ha nem értjük mi miért történik, Ő gondviselő jó Atyánk. Isten minden helyzetben azt várja, hogy gyermekei kifejezzék Őfelé bizalmukat, és kegyelme elfogadása előtt hálával legyenek Iránta.

Csak azt tudja az ember manipulálni, akiről azt gondolja, hogy kisebb, gyengébb nála, befolyásolható. Jézus Izrael elé élte, hogy milyen az Ő Istene. Ő Izrael kegyelmes

és igazságos Királya, aki egyszerre végtelenül szerető - hiszen Jézust adta, hogy ne vesszenek el bűneik miatt- de igazságos is, aki a bűnt nem hagyja büntetés nélkül. Ez az Isten az egyszülött Fiát adta, hogy aki célt téveszt, és emberek tetszését keresi Ő helyete, és manipulálni akarja Őt, az ne elveszen önközpontú szíve miatt, hanem Jézus halála és feltámadása által bűnbocsánatot és örök életet nyerjen. Őáltala tisztán láthatjuk, hogy „fordítva ülünk a lovon”, ha mi akarjuk Istent irányítani Ha Istent Atyánknak látjuk, úgy hogy Jézus bemutatja, akire bátran rá bízhatjuk magunkat, mert mindenható Úr, akkor ez alázatra hív minket: „alázzátok meg magatokat az Úr előtt, és ő felmagasztal titeket.” Leanne Payne írta: „Bátran ünnepelhetjük hát kicsinységünket, miközben növekvő örömmel egyre jobban rábízunk magunkat a Fiú nagyságára és szeretetére.

Amikor elismerjük annak az Istennek a Jelenlétét, aki mindig ott van, valójában imádkozunk, mégpedig úgy, ahogy azt a Szentírás tanítja. Ilyenkor a szívünk szemei és fülei megnyílnak Istennek arra a szavára, ami folyamatosan érkezik hozzánk. Rálépünk az engedelmesség korábban talán ismeretlen útjára, ahol örömmel ismerjük el, hogy 'Jézus Úr.'”

Legyen Ő Úr: aki imádságunk és imádásunk fókusza, Aki méltó arra, hogy rábízunk életünket! Ámen!